

Nr 168.

Godkänd av första kammaren den 29 april 1920.

Godkänd av andra kammaren den 29 april 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående utredning rörande åtgärder till avhjälpande av läkarebristen i de norrländska länen.

(Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 20.)

(Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 13.)

Till Konungen.

Enskilda motionärer hava uti en inom riksdagen väckt motion framhållit behovet därav, att en skyndsam utredning komme till stånd rörande de åtgärder, som borde vidtagas för avhjälpande av den inom de norrländska länen rådande läkarebristen.

Till stöd för motionen har framhållits, bland annat, att för vinnande av motionens syfte, förutom den i och för sig otvivelaktigt nödvändiga åtgärden att väsentligt höja löneförmånerna i de avlägsnare och besvärligare Norrlandsdistrikten, flera andra utvägar såväl offentligt som enskilt varit på tal. Sålunda hade ifrågasatts, att riksdagen borde anslå stipendier för utbildande av läkare, vilka förbunde sig att viss tid tjänstgöra i de norrländska obygdskommunerna. Därjämte hade pekats på möjligheten att tillerkänna dubbla eller till och med tredubbla tjänsteår åt läkare, som tjänstgjorde i dylika distrikt. Vidare har påpekats bostadsfrågans stora betydelse, ity att ett synnerligen viktigt villkor för att en läkare skulle vilja slå sig ned i en avlägsen obygd vore, att han erhöle en tidsenlig och varm bostad, där han kunde trivas och känna sig hemma.

Riksdagen får till en början framhålla, att vederbörande under en följd av år haft sin uppmärksamhet riktad på angelägenheten av att åtgärder

gärder vidtagas för avhjälpande av den betänkliga brist på läkarekrafter, som råder inom de norrländska länen. Åtskilliga åtgärder i dylikt syfte hava även vidtagits från statsmakternas sida. Dessa åtgärder hava mestadels gått ut på att genom ekonomiska förmåner förmå läkare att söka sig till de trakter, varom här är fråga. Genom kungl. brevet den 29 juni 1917 medgavs sålunda beträffande provinsialläkarna i Sorsele distrikt av Västerbottens län samt Arjeplogs, Pajala och Vittangi distrikt av Norrbottens län att — sedan nämnda distrikt blivit med nya innehavare besatta — rätt till ett första ålderstillägg skulle inträda efter tre år i stället för eljest fem. Därjämte förordnades, att till provisorisk avlöningförbättring under åren 1917 och 1918 skulle provinsialläkarna i nio särskilda norrländska distrikt — dock först sedan vederbörande tjänster blivit med nya innehavare besatta — såsom ortstillägg utgå till var och en femhundra kronor årligen samt till provinsialläkarna i Sorsele och Arjeplogs distrikt under samma förutsättning till vardera ettusen kronor årligen. Blivande innehavare av provinsialläkarebefattningarna i nio av nyssnämnda elva distrikt skulle vidare äga komma i åtnjutande av flyttningsbidrag å högst 600 kronor och 800 kronor. Samtidigt höjdes i enlighet med riksdagens i ämnet fattade beslut statsbidraget till avlönande av extra provinsialläkare från högst 1,500 kronor till högst 2,500 kronor beträffande avlägset belägna särskilt svårbesättliga distrikt.

Särskilda ortstillägg och avlöningstillägg hava sedermera av 1918 och 1919 års lagtima riksdagar beviljats provinsialläkarna i vissa norrländska distrikt.

Ytterligare förmåner i form av flyttningsbidrag och tidigare inträdande rätt till första ålderstillägg hava även i vissa fall medgivits.

I detta sammanhang torde även böra nämnas, att från och med den 1 januari 1919 inrättats 10 nya provinsialläkardistrikt, nämligen 1 i Norrbottens län, 5 i Västerbottens län, 3 i Värmlands län samt 1 i Västmanlands län.

Förutom ovan nämnda åtgärder av rent ekonomisk natur hava även vidtagits åtgärder, som mera direkt ingripit för att bereda läkarvård åt befolkningen i distrikt, varest läkarebefattningarna icke kunnat besättas, såsom exempelvis försök med ambulerande läkare.

Av vad ovan anförts framgår, att statsmakterna i ej ringa omfattning sökt ingripa i syfte att avhjälpa läkarebristen i de norrländska länen. Att de åtgärder, som sålunda vidtagits, dock icke äro tillfyllest, synes riksdagen tydligt framgå därav, att ett stort antal provinsialläkartjänster i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län fortfarande stå vakanta, utan att några sökande till nämnda tjänster anmala sig. I detta sammanhang

torde böra framhållas, att medicinalstyrelsen i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 21 februari 1919 angående ordnande av läkarförhållandena å landsbygden bland annat anfört, att, när framdeles ytterligare beviljade 23 nya distrikt komma att inrättas, läkarförhållandena antagligen bliva än mera ömtåliga. Styrelsen anför vidare: »Genom transporten av provinsialläkare från norra Sverige kunna då än flera distrikt i övre Norrland väntas bliva utan läkare. Läkarförhållandena i övre Norrland måste således ordnas och detta omedelbart, om ej hela läkareorganisationen skall falla samman.»

Då alltså de åtgärder på ifrågavarande område, som hittills vidtagits icke visat sig kunna medföra åsyftat resultat, finner riksdagen det vara av behovet påkallat, att från statsmakternas sida ytterligare ansträngningar göras för att avhjälpa de rådande missförhållandena. I likhet med motionärerna anser riksdagen, att man därvid i främsta rummet bör inrikta sig på att göra läkarbefattningarna i Norrland så fördelaktiga med hänsyn till avlöningsförmåner, att de svårigheter, som äro förenade med tjänstgöring i här ifrågavarande delar av landet, därigenom åtminstone väsentligen uppvägas.

Men riksdagen anser därjämte, att även övriga av motionärerna ifrågasatta åtgärder äro värda att tagas under övervägande, och vill riksdagen därvid särskilt framhålla, att intill dess läkarbristen blivit fylld och, inom vissa områden möjligen även sedermera, anställandet av ambulerande läkare utan tvivel skall visa sig vara mycket lämpligt. Av medicinalstyrelsens ovan omförmälda skrivelse den 21 februari 1919 framgår också, att en sådan anordning, vilken under förra hälften av år 1918 tillämpats inom vissa delar av Norrbottens län, givit tillfredsställande resultat och varit av stort värde för befolkningen i de av läkaren besökta trakterna.

Riksdagen, som sålunda i likhet med motionärerna anser, att en utredning i förevarande ämne bör komma till stånd, håller före, att densamma lämpligen bör uppdragas åt 1916 års provinsialläkardistriktskommitté.

På grund av vad ovan anförts, får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta föranstalta om skyndsamt utredning rörande de åtgärder, som böra vidtagas för avhjälpan av den inom de norrländska länen rådande läkarbristen.

Stockholm den 29 april 1920.

Med undersätlig vördnad.